

Zbiór Orzeczeń

POSTANOWIENIE TRYBUNAŁU (ósma izba)

z dnia 3 kwietnia 2014 r. *

Odesłanie prejudycjalne — Dyrektywa 93/13/EWG — Stosowanie *ratione temporis* — Okoliczności faktyczne, które miały miejsce przed przystąpieniem Republiki Słowackiej do Unii Europejskiej — Oczywisty brak właściwości Trybunału

W sprawie C-153/13

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Okresný súd Bardejov (Słowacja) postanowieniem z dnia 15 lutego 2013 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 26 marca 2013 r., w postępowaniu:

Pohotovosť s. r. o.

przeciwko

Jánovi Soroce,

przy udziale:

Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS,

TRYBUNAŁ (ósma izba),

w składzie: C.G. Fernlund, prezes izby, A. Ó Caoimh i C. Toader (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: N. Wahl,

sekretarz: A. Calot Escobar,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Republiki Słowackiej przez B. Ricziową, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez A. Tokára i M. van Beeka, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o orzekaniu w drodze postanowienia z uzasadnieniem na podstawie art. 53 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem,

wydaje następujące

* Język postępowania: słowacki.

Postanowienie

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 6 i 7 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. L 95, s. 29) w związku z art. 38 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy PohotovostĚ s. r. o. (zwaną dalej „spółką PohotovostĚ”) a J. Soroką dotyczącego przymusowego odzyskania kwoty należnej od J. Soroki z tytułu umowy kredytu konsumenckiego udzielonego mu przez spółkę PohotovostĚ.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy 93/13 stanowi:
„Warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta”.
- 4 Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 tej dyrektywy:
„Państwa członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków”.
- 5 Artykuł 7 wskazanej dyrektywy ma następujące brzmienie:
„1. Zarówno w interesie konsumentów, jak i konkurentów państwa członkowskie zapewnią stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców i dostawców z konsumentami.
2. Środki określone w ust. 1 obejmują postanowienia, według których osoby i organizacje mające uzasadniony interes na mocy prawa krajowego, związany z ochroną konsumentów, będą mogły wszcząć postępowanie zgodnie z właściwym prawem krajowym przed sądami lub przed organami administracyjnymi mającymi odpowiednie kwalifikacje do decydowania, czy warunki umowy sporządzone do celów ogólnego wykorzystania są nieuczciwe, co umożliwi powyższym osobom i organizacjom podjęcie stosownych i skutecznych środków w celu zapobieżenia stałemu stosowaniu takich warunków.
3. W poszanowaniu przepisów prawa krajowego prawne środki zabezpieczające określone w ust. 2 można skierować oddzielnie lub łącznie przeciwko kilku sprzedawcom lub dostawcom z tego samego sektora gospodarki lub przeciwko ich stowarzyszeniom, które stosują lub zalecają stosowanie tych samych lub podobnych ogólnych warunków umowy”.
- 6 Artykuł 8 dyrektywy 93/13 przewiduje:
„W celu zapewnienia wyższego stopnia ochrony konsumenta państwa członkowskie mogą przyjąć lub utrzymać bardziej rygorystyczne przepisy prawne zgodne z traktatem w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą”.

Prawo słowackie

- 7 Paragraf 93 ust. 2 Občiansky súdny poriadok (kodeksu postępowania cywilnego) stanowi:

„Do postępowania może również przystąpić jako interwenient popierający żądania strony powodowej lub pozwanej osoba prawna, której działalność ma za przedmiot ochronę praw na mocy przepisu szczególnego [...]”.

- 8 Zgodnie z § 251 ust. 4 tego kodeksu:

„Powyższe przepisy mają zastosowanie do wykonania orzeczeń i do postępowania egzekucyjnego w rozumieniu przepisów szczególnych [...], o ile te przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Orzeczenie wydaje się jednak zawsze w drodze postanowienia”.

- 9 Paragraf 37 ust. 1 kodeksu postępowania egzekucyjnego stanowi:

„Stronami w postępowaniu są wierzyciel i dłużnik; inne podmioty mogą przystąpić do postępowania jedynie w takim zakresie, w jakim niniejsza ustawa przyznaje im status strony. Gdy sąd wydaje postanowienie o kosztach egzekucji, status strony przysługuje również komornikowi”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 10 W dniu 10 grudnia 2002 r. spółka Pohotovost' udzieliła J. Soroce kredytu konsumenckiego w kwocie 10 000 koron słowackich (SKK) (332 EUR). Umowa ta obejmowała również standardowe pełnomocnictwo udzielone przez dłużnika adwokatowi spółki Pohotovost' T. Kušnírowi.
- 11 Z postanowienia odsyłającego wynika, że ta umowa kredytu nie określała rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania (TAEG) oraz zawierała klauzulę ustanawiającą dzienną karę umowną w wysokości 0,25%, co w skali roku stanowiło karę w wynoszącą 91,25%.
- 12 W dniu 27 marca 2003 r. notariusz uwierzyłnił oświadczenie o uznaniu długu wynikającego z tej umowy, dokonane w imieniu konsumenta przez M. Paičeka, upoważnionego z kolei przez adwokata T. Kušníra.
- 13 Na podstawie tego aktu notarialnego, który zgodnie z prawem słowackim stanowi tytuł egzekucyjny, spółka Pohotovost' złożyła w dniu 26 maja 2003 r. wniosek w celu umożliwienia dokonania przymusowego odzyskania przysługującej jej wierzytelności. W dniu 24 czerwca 2003 r. Okresný súd Bardejov (sąd rejonowy w Bardejowie) upoważnił bezwarunkowo komornika sądowego do przeprowadzenia egzekucji w celu odzyskania kwoty w wysokości 474,01 EUR.
- 14 W dniu 19 sierpnia 2011 r. stowarzyszenie ochrony konsumentów Združenie na ochranu občana spotrebitela HOOS (zwane dalej „Združenie HOOS”) złożyło wniosek o przystąpienie w charakterze interwenienta do postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko J. Soroce. W dniu 3 kwietnia 2012 r. sąd odsyłający oddalił wniosek o interwencję tego stowarzyszenia z uwagi na fakt, że interwencja osoby trzeciej jest możliwa wyłącznie w ramach postępowania spornego, lecz nie jest dopuszczalna w ramach postępowania egzekucyjnego.
- 15 W dniu 16 kwietnia 2012 r. Združenie HOOS wniosło odwołanie od tego orzeczenia, podnosząc, że wykluczenie interwencji osoby trzeciej w postępowaniach, w których podstawą wniosku o przeprowadzenie egzekucji jest orzeczenie sądu polubownego lub akt notarialny, nie było zgodne z prawem.

- 16 W dniu 19 kwietnia 2012 r. sąd odsyłający wydał postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z uwagi na fakt, że akt notarialny był niewykonalny, gdyż został podpisany tylko przez jedną osobę, będącą przedstawicielem zarówno wierzyciela, jak i dłużnika, co zdaniem tego sądu jest niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa słowackiego, a w szczególności z § 22 ust. 2 kodeksu cywilnego.
- 17 Sąd odsyłający, do którego spółka Pohotovost' w dniu 7 czerwca 2012 r. wniosła skargę na to postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, zauważa w swym postanowieniu, po pierwsze, że w sprawie, w której pozwany nie ma stałego miejsca zamieszkania, co wydaje się zachodzić w przypadku J. Soroki, wskazane jest, aby Združenie HOOS mogło być dopuszczone jako interwenient, tym bardziej że stowarzyszenie to w niniejszym przypadku bierze udział w postępowaniu w celu ochrony interesów zainteresowanego. Po drugie, sąd ten zauważa, że w dniu 10 października 2012 r. Najvyšší súd Slovenskej republiky (sąd najwyższy Republiki Słowackiej) orzekł w ramach orzeczenia wydanego w innej sprawie, że interwencja osoby trzeciej jest dopuszczalna wyłącznie w postępowaniach spornych i nie jest ona możliwa w postępowaniach egzekucyjnych, gdyż ze swej natury nie stanowią one postępowania spornego. Członek składu orzekającego Najvyšší súd Slovenskej republiky wyraził jednak w tym postanowieniu odrębne stanowisko, zgodnie z którym interwencja osoby trzeciej nie jest możliwa w odniesieniu do całego postępowania egzekucyjnego, lecz powinna być jednak dopuszczona w odniesieniu do niektórych stron tego postępowania.
- 18 Sąd odsyłający wywodzi z tego, że zgodnie z orzecznictwem Najvyšší súd Slovenskej republiky wniosek o dopuszczenie interwencji Združenie HOOS powinien być oddalony. Rozważa on jednak kwestię zgodności tego orzecznictwa w świetle przepisów dyrektywy 93/13.
- 19 W powyższych okolicznościach Okresný súd Bardejov postanowił zawiesić postępowanie i przedłożyć Trybunałowi następujące pytania prejudycjalne:
- „1) Czy dyrektywę [93/13] w związku z art. 47 i 38 [karty] należy interpretować w ten sposób, iż stoi ona na przeszkodzie przepisom państwa członkowskiego takim jak rozważane w niniejszym przypadku, wykluczającym, aby osoba prawna, której celem działalności jest ochrona praw konsumentów, uczestniczyła w postępowaniu egzekucyjnym w charakterze interwenienta po stronie konsumenta, wobec którego prowadzona jest egzekucja w celu zwrotu wierzytelności wynikającej z umowy konsumenckiej, przy czym konsument nie jest reprezentowany przez adwokata?
- 2) Czy przepisy Unii Europejskiej cytowane w pierwszym pytaniu powinny być interpretowane w ten sposób, że zostaje naruszone podstawowe prawo do ochrony sądowej konsumenta i interwenienta w postępowaniu w rozumieniu art. 47 [karty], jeżeli w postępowaniu egzekucyjnym nie została dopuszczona do udziału w charakterze interwenienta osoba prawna, której celem działalności jest ochrona praw konsumentów, a konsument nie jest reprezentowany przez adwokata?”.

Postępowanie przed Trybunałem

- 20 Pismem z dnia 4 lipca 2013 r. spółka Pohotovost' poinformowała Trybunał, że w dniu 26 marca 2013 r. wycofała ona odwołanie, a zgodnie z prawem krajowym sąd odsyłający zobowiązany był zakończyć postępowanie. W rezultacie postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego wydane przez ten sąd w dniu 19 kwietnia 2012 r. stało się ostateczne.
- 21 Sąd odsyłający, do którego Trybunał zwrócił się o potwierdzenie, że wciąż rozstrzyga spór w postępowaniu głównym, oraz o poinformowanie go, czy w tym kontekście podtrzymuje ów wniosek, w piśmie z dnia 3 grudnia 2013 r. stwierdził, że Krajský súd v Prešove (sąd okręgowy w Preszowie) postanowieniem z dnia 31 października 2013 r., po pierwsze, uchylił postanowienie z dnia 3 kwietnia 2012 r. oddalające interwencję Združenie HOOS i przekazał mu sprawę, oraz po drugie, orzekł, że

należy umorzyć postępowanie ze skargi wniesionej przez spółkę Pohotovost na postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z dnia 19 kwietnia 2012 r. W tych okolicznościach sąd odsyłający stwierdził, że uznaje, iż odpowiedź na pytania prejudycjalne jest konieczna do rozstrzygnięcia kwestii dotyczącej interwencji w postępowaniu egzekucyjnym, i wskazał, że w rezultacie podtrzymuje swój wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

W przedmiocie właściwości Trybunału

- 22 Zgodnie z art. 53 § 2 regulaminu postępowania, jeżeli Trybunał jest oczywiście niewłaściwy do rozpoznania sprawy, może w każdej chwili, po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, wydać postanowienie z uzasadnieniem, bez dalszych czynności procesowych. Przepis ów należy zastosować w niniejszej sprawie.
- 23 W niniejszym przypadku z postanowienia odsyłającego wynika, że jedyna umowa kredytu będąca przedmiotem postępowania głównego została zawarta w dniu 10 grudnia 2002 r., czyli przed dniem 1 maja 2004 r., stanowiącym datę przystąpienia Republiki Słowackiej do Unii Europejskiej.
- 24 Tymczasem jak zauważyła Komisja Europejska w uwagach na piśmie, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału jest on właściwy do dokonywania wykładni prawa Unii jedynie w zakresie dotyczącym jego stosowania w państwie członkowskim od momentu przystąpienia tego państwa do Unii (zob. wyroki: Ynos, C-302/04, EU:C:2006:9, pkt 36; Telefónica O2 Czech Republic, C-64/06, EU:C:2007:348, pkt 22, 23; CIBA, C-96/08, EU:C:2010:185, pkt 14; a także postanowienie Semerdžiew, C-32/10, EU:C:2011:288, pkt 25). Trybunał miał już ponadto okazję zastosować to orzecznictwo w ramach o wniosku o wykładnię dyrektywy 93/13 w związku z umową kredytu konsumenckiego zawartą przed przystąpieniem Republiki Słowackiej (postanowienie SKP, C-433/11, EU:C:2012:702, pkt 36).
- 25 Wynika stąd, że na podstawie art. 53 § 2 regulaminu postępowania Trybunał jest oczywiście niewłaściwy do udzielenia odpowiedzi na pytania przedłożone przez Okresny sąd Bardejov.

W przedmiocie kosztów

- 26 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (ósma izba) postanawia, co następuje:

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest oczywiście niewłaściwy do udzielenia odpowiedzi na pytania prejudycjalne przedłożone przez Okresny sąd Bardejov (Słowacja).

Podpisy